

Oloví, Buky u černé kapličky. Foto Jaroslav Michálek.

Památné stromy v Karlovarském kraji vyhlášené v roce 2011

Jaroslav Michálek,
Muzeum Sokolov, p. o. Karlovarského kraje

Článek je další aktualizací publikace Památné stromy Karlovarského kraje (Michálek 2008a) a navazuje na text otištěný v Arnice 2/2010 k památným stromům na území Karlovarského kraje vyhlášeným od září 2008 do konce roku 2010 (Michálek 2010). Do konce listopadu 2011 přibýlo do obsáhlé kolekce památných stromů Karlovarského kraje šest položek a tři další jsou připraveny k projednání v provincii.

Městský úřad v Mariánských Lázních vyhlásil dne 24. ledna 2011 památným stromem Smrk pod Ovčím vrchem. Nápadný smrk ztepilý roste 1,2 km severozápadně od Tachovské Huti, nad rybníkem Dořánkem, v pastvině na západním úbočí Ovčího vrchu, 620 m n. m. Smrk byl popsán v Arnice 2/2008 (Michálek 2008b). Teprve při pohledu na katastrální mapy při vyhlášení ochrany však vyšlo najevo, že je typickým stromem hraničním – jeho korunu prochází tři parcel na katastrálních územích Tří Seker a Tachovské Huti. Strom je hustě zavětvenou solitérou (výška – v = 25,5 m, obvod kmene

– o = 375 cm) se široce kuželovitou korunou. Kmen na bázi přechází do mohutné růžice vysokých a do dálky rozprostřených kořenových náběhů. Většina spodních větví je kandelábrovitých, další skupina kandelábrovitých větví vyrůstá pod vrcholem, proto je vrchol tupý. Pod smrkem jsou staré kamenné snosy z pastviny. Před pasoucími se ovce je chráněn dřevěným ohrazením.

Městský úřad v Chebu vyhlásil dne 22. dubna 2011 lípu srdčitou v západní části obce Salajna památným stromem pod názvem Lípa v Salajně. Strom v travnatém svahu ve výšce 495 m n. m. vytváří spolu s opravenou hrázděnou kapličkou z roku 1751 a sousedním hrázděným statkem č. p. 24 malebné venkovské seskupení. Zákonná ochrana i zvýšená péče o lípu a okolí byla velmi potřebná. O pochmurném stavu stromu, kdy otevřená dutina v kmeni dlouhodobě sloužila jako odkládiště nepotřebných předmětů se zmiňuje Michálek (2005a). V roce 2005 získala lípa v celorepublikové anketě Strom roku ČR titul Strom hrdina za neuvěřitelnou odolnost.

Lipa v Salajně. Foto Jaroslav Michálek.

Jakoubkova lípa ve Žluticích. Foto Jaroslav Michálek.

Ochrana stromu byla navrhována již v předchozích letech (Michálek 2005b, 2008a, 2008c), na stránkách Arniky byla lípa představena v čísle 2/2008 (Michálek 2008b). Starobylý strom s dutou, baňatou, boulemi deformovanou a silně zmlazující bází kmene patří mezi nejobjemnější lípy Chebska ($o = 573$ cm). Centrální dutina v kmeni je komínovitá, s několika otvory v jizvách v plášti kmene. Nepravidelnou sekundární korunu skládají poslední čtyři kostrbaté větve s krátkým obrostem, větve směřující nad kapličku byly již dávno z bezpečnostních důvodů odstraněny. Zdravotní řez v roce 2008 snížil korunu, výška lípy je v současnosti 20 m.

Městský úřad v Ostrově vyhlásil dne 18. dubna 2011 pro výjimečný vzrůst a vysokou estetickou i historickou hodnotu památným stromem statný solitérní jasan ztepilý v Perninku. Název Vetešníkův jasan v Perninku, pod kterým je vedený v Ústředním seznamu ochrany přírody, získal po svém majiteli Ladislavu Vetešníkovi. Nápadná dominantní dřevina stojí v rohu zahrady před

č. p. 205 ve středu města, na křižovatce ulic Karlovarská, Rennerova a Střední, v nadmořské výšce 835 m. Protože zahrada vyběhává do křižovatky, můžeme obdivovat velikost i estetické kvality stromu také při pohledu z větší vzdálenosti, což u stromů v zástavbě nebývá časté. V plotu zahrady je zabudována tabule označující památný strom i se základními dendrometrickými údaji. Jasan, mírně vykloněný do křižovatky, je vysoký 23 m, válcovitý kmen má ve výšce 130 cm obvod 366 cm. V bazální části se rozšiřuje do kuželovitého podstavce kořenových náběhů a ve výšce 4,5 m a 6 m se postupně dělí do trojice vzhůru směřujících kosterních větví. Ty nesou nevelkou, vysoko nasazenou korunu téměř kulovitého tvaru složenou z křivolakých větví. Kmen a dolní části kosterních větví jsou nápadně kostrbaté. To způsobily rozměrné, ale borkou dokonale zacelené jizvy po dříve odstraněných spodních větvích, které ohrožovaly rozvody elektřiny ve svém dosahu. O jasan bylo pečováno již před vyhlášením, například v roce 2007 byl v koruně proveden

Kaštan v Markvarci. Foto Jaroslav Michálek.

zdravotní řez. Ve vyhlášovaci dokumentaci je uváděn jako hraniční strom z důvodu své pozice na křižovatce, nejedná se však o klasický hraniční strom vymezující hranici pozemků. Podle textu v Perninských novinách (Kubíčková 2011) je starý 120 let.

Městský úřad ve Žluticích vyhlásil dne 29. června 2011 památným stromem s názvem Jakoubkova lípa lípu velkolistou na severozápadním okraji Žlutic. Soliterní strom stojí v řídkém pásu náletových dřevin v sousedství opuštěného hřiště, 350 m SZ od náměstí, 560 m n. m. Nízká lípa ($v = 18$ m) není mimořádná mohutností kmene ($o = 363$ cm), zaujme však svým celkovým tvarem. Nápadně prohnutý kmen ve výšce 2,5 m náhle končí a přechází do mnoha silných, obloukovitě vystoupavých větví. Koruna má široce polokulovitý až ledvinový tvar. Strom je mimořádně esteticky hodnotný, svým vzhledem připomíná obrovskou chobotnici.

Koncem roku připravuje Městský úřad ve Žluticích vyhlášení památným stromem jasan ztepilý na katastrálním území Močidlce, v poli 500 m JV od Kolečova, 510 m n. m. Výrazný soliterní strom ($o = 307$ cm, $v = 18$ m) má být evidován pod názvem Kolečovský jasan.

Městský úřad v Toužimi vyhlásil dne 30. července 2011 památný strom s názvem Lípa u Hroníka. Stará soliterní lípa srdčitá roste na západním konci Dolního luhovského rybníka, nedaleko ruin bývalého mlýna, 700 m SSV od Dolního Luhova, 630 m n. m. Výrazný strom s velmi hustou korunou pravidelně obvejcovitého tvaru je nápadný už z dálky přes hladinu rybníka. Nízký válcovitý kmen lípy je dutý, z oválného otvoru v bázi kmene se sype vlhká zetlelá hmota z vyhnílé centrální dutiny. Dole přechází kmen do silných prstovitých kořenových náběhů. V necelých třech metrech výšky se dělí do dvou silných, vzhůru souběžně rostoucích kosterních větví, dále bohatě členěných do obvodových větví. Ze sedla mezi kosterními větvemi se na obě strany táhnou k patě kmene výrazné valy s puklinou a hrozí roztržením lípy. Proto bude třeba korunu odlehčit a obě kosterní větve stáhnout vazbou. Jen tak lze alespoň na čas zabránit rozlomení koruny.

Městský úřad v Sokolově vyhlásil dne 2. února 2011 pod názvem Kaštan v Markvarci památným stromem jírovec maďal v remízku pod vodárnou na západním okraji Markvarce, 605 m n. m. Návrh na vyhlášení byl

*Dolní Luhov, Lípa u Hroníka.
Foto Jaroslav Michálek.*

*Tatrovický buk.
Foto Jaroslav Michálek.*

zpracován v roce 2005 (Michálek 2005c), strom byl navržen k ochraně i v koncepci ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje (Michálek 2005a) a veřejnosti představen v publikaci *Památné stromy Karlovarského kraje* (Michálek 2008a). Ne obvodem kmene ($o = 350$ cm) či výškou ($v = 17,5$ m), ale celkovým vzrůstem patří mezi nejmohutnější a nejkrásnější jírovce v Čechách. Kmen s kuželovitou bází a růžicí kořenových náběhů nese velké množství dlouhých, silných, křivolakých větví. Z nich spodní se svými konci sklánějí až k zemi a jedna z nejsilnějších, zčásti vyložená z kmene, znovu zakořenila v oblouku opřeném o zem. Přestože jírovec roste v náletu mladých dřevin, stále si udržuje dominantní postavení a jeho pravidelná hustá koruna široce srdcovitého tvaru vytváří i přes napadení klíněnkou stinný prostor s minimální konkurencí jiných dřevin.

Ke konci roku budou vyhlášeny Městským úřadem v Sokolově památnými stromy Buky u černé kapličky. Jedná se o skupinu osmi buků lesních vysazených do oblouku kolem struskové kapličky u lesní cesty na temeni Šibeničního vrchu (666 m), asi 1 km jihozápadně od Oloví, na katastrálním území Dolina u Krajkové, 664 m. n. m. Útlé a vytáhlé buky ($o = 171, 203, 203, 213, 163, 154, 168$ a 228 cm, výška nejsilnějšího buku je 28 m) nejsou samy o sobě žádným impozantním zjevem, navíc borka kmenů všech stromů je poničena vyrytými monogramy. Důležitější je historická či kultovní hodnota celku. Mechem porostlou kapličku ve tvaru jeskyně nechal postavit v letech 1915–1917 olovský farář Marck se štukatérem Fischerem. Na stavbu použili odpadní struku z rotavských železáren. Kaplička byla zasvěcena

Nejsvětější Trojici, to podle svatého obrázku, který na tomto místě připomínal záchranu místního pekaře Pinhacka při bouři. Brzy se stala poutním místem a dodnes se zde konají mše (Tomesová 2011).

Městský úřad v Chodově připravuje k vyhlášení památným stromem Tatrovický buk. Jako vhodný objekt ochrany byl zmiňován již dříve (Michálek 2004, 2005a). Nápadný strom snadno nalezneme na východním okraji obce, vpravo od silnice do Nejdku. Stojí na hraně terasy nad zahradou domu č. p. 14, přímo proti památné Tatrovické lípě, 620 m n. m. Vitální, bohatě plodící buk s mělce podélně rýhovaným kmenem ($o = 385$ cm) je vysoký 24 m. Kmen buku se ve výšce 3,5–4 m dělí dlanitě (v jedné rovině) do trojice obloukovitě se zvedajících silných kosterních větví. Koruna je rozložitá, nepravidelného tvaru. Strom je perspektivní a poměrně zdravý – staré jizvy na kmeni jsou zaceleny, v dolní části koruny je několik pahýlů po odlomených větvích a houbová infekce není patrná. Kmen zaujme na první pohled mocnými kořenovými náběhy, které vyběhají z hrany terasy a přecházejí do masivního kořenového koláče, erozí zčásti odhaleného. Ten vytváří převis, pod kterým se drolí zvětřalá hornina. Proto se buk zdá být hrozbou pro stavení pod terasou. Věřme však, že strom je stabilní a že i v případě vyvrácení padne ve směru svého těžiště na terasu. Přesto bude nezbytné statické zhodnocení stromu profesionálním arboristou, možná také opatrná redukce koruny a zpevnění podemleté terasy.

Literatura:

- Kubičková P. (2011): Pemink má Památný strom. – *Peminské noviny* 28/5: 10.
- Michálek J. (2004): Živá příroda Chodovska. – In: Poděst S. [ed.], Chodov, p. 125–131, Město Chodov.
- Michálek J. (2005a): Památné stromy. – In: Melichar V. et al., *Koncepce ochrany přírody a krajiny Karlovarského kraje. Analytická část*, p. 269–271, ed. Melichar V., Karlovy Vary, [CD]
- Michálek J. (2005b): Staré a památné stromy. – In: Anonymus [kollektiv], *Český les, příroda – historie – život*, p. 811–822, Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset, Praha.
- Michálek J. (2005c): Významné stromy Sokolovska. – Ms., 15 p. et 30 p. append. [Posudky k jedenači významným stromům Sokolovska; depon. in: MěÚ Sokolov]
- Michálek J. (2008a): Památné stromy Karlovarského kraje. – *Krajské muzeum Karlovarského kraje, Muzeum Sokolov*, 80 p., 1 map. append.
- Michálek J. (2008b): Přehled starých a památných stromů Dyleňského lesa. – *Arnika, Mariánské Lázně*, 2/2008: 22–31.
- Michálek J. (2008c): Staré a památné stromy Dyleňského lesa. – In: Tréglér M. [ed.], *Dyleňský les – krajina, příroda a jejich ochrana. Sborník přednášek ze semináře konaného dne 16.10.2008 v Mariánských Lázních*, p. 53–65, MěÚ Mariánské Lázně, OZP.
- Michálek J. (2010): Nové vyhlášené památné stromy v Karlovarském kraji. – *Arnika, Mariánské Lázně*, 2/2010: 26–30.
- Tomesová L. (2011): Příběh lávové kapličky u Oloví. – *Sokolovsko* 2/2: 37–38.